

Glasilo
„Slovenskega učiteljskega društva v Ljubljani.“

Urejuje:

Jakob Dimnik,
učitelj na II. mestni šoli v Ljubljani.

Št. 24. Ljubljana, 16. grudna 1896. XXXVI. leto.

Vsebina: Izjava. — Koncem leta. — Naš sovražnik. — Fr. Orožen: Ustavoznanstvo. — J. Ravnikar: Martin in Jera. — Naši dopisi. — Vestnik. — Uradni razpisi učiteljskih služeb. — Listnica. — Vabilo.

Geslo: „Ne nazaj, ne navzdol, ampak naprej in navzgor.“

Izjava.

Vsled soglasnega odborovega sklepa z dné 26. listopada t. l. izjavlja podpisano društvo sledeče:

Učiteljstvo tega okraja bode vselej solidarno in ne glede na desno ali levo stalo na onem stališču glede verske šole, katero nam predpisujejo postave, sankcionirane pred 25. leti in na kojem stališči stoji „Učit. Tovariš“ (št. 20 z dné 16. vinotoka t. l.).

Ob jednom pa obsoja vse one, v posebnem slogu, „jako duhovito“ pisane članke „Slovenčeve“, v kojih se ruje zoper slogo slovenskega učiteljstva. — Piscu „izbornega“ članka „Pons asinorum“ pa radovoljno prepuščamo istega v lastno uporabo. — Gospôdi, tvorečo klerikalno, ali bolje rečeno „Slovenčevo“ stranko, pa izjavljamo, da se nikdar ne vdamo slepemu vodstvu mladih, neizkušenih ter vladoželjnih naših novodobnih osrečevalcev.

Društvo „Učiteljev in šolskih prijateljev okraja Logaškega“
v Planini, dné 28. listopada 1896.

J. Šega,
t. č. tajnik.

J. Bénédek,
t. č. predsednik.

P. Repič,
t. č. blagajnik.

J. Kernc,
t. č. odbornik.

K. Dermelj,
t. č. odbornik.

I z j a v a.

Podpisani odbor izjavlja po jednoglasnem sklepu, da po vsem odobruje pisavo „Učit. Tovariša“ gledé verske šole.

Odbor „Učiteljskega društva za postojinski šolski okraj“.

I z j a v a.

Podpisani odbor izjavlja, da se povsem strinja z „Učiteljskim Tovarišem“ in da odobruje popolnoma njegove nazore gledé verske šole (št. 20 z dné 16. vinotoka t. l.) Ob enem pa tudi z vso odločnostjo zavrača in obsoja „Slovenca“ in njegove žaljive napade na slovensko učiteljstvo. „Slovenčevi“ gospodje naj le za-se ohranijo „Pons asinorum“, katerega jim drage volje prepuščamo.

Odbor „Gornjegraškega učiteljskega društva“.

I z j a v a.

Odbor ormoškega okrajnega učiteljskega društva je v odborovi seji z dné 18. listopada t. l. soglasno sklenil sledečo izjavo:

„Naše društvo se popolnoma ujema z „Učiteljskim Tovarišem“ glede verske šole (št. 20 z dné 16. vinotoka t. l.) ter obsoja žaljive napade „Slovenčeve“ na slovensko učiteljstvo. Spis „Pons asinorum“ — most za osle — pa naj „Slovenčevi“ gospodje drage volje za sebe spravijo in v lastno porabo obrnejo.“

Odbor „Učiteljskega društva za ormoški okraj“,

dné 18. listopada 1896.

Av gust Šabec,
t. č. tajnik.

Zvonimir Porekar,
t. č. načelnik.

M. Vauhnik,
t. č. denarničar.

M. Šalamun,
t. č. odbornik.

J. Rajšp,
t. č. podnačelnik.

J. Košar,
t. č. odbornik.

I z j a v a.

Vsled soglasnega odborovega sklepa z dné 3. grudna t. l. izjavljajo podpisani za učiteljsko društvo radovljiškega okraja, da se povsem ujemajo s pisavo „Učiteljskega Tovariša“ št. 20 z dné 16. vinotoka 1896, da tako krepko odvrča napade na učiteljski stan.

Odbor „Učiteljskega društva za radovljiški okraj“

v Lescah, dné 3. grudna 1896.

Ljudevit Stiasny,
t. č. tajnik.

Andrej Grčar,
t. č. predsednik.

J. Ažman,
t. č. blagajnik.

Janko Pianecki,
t. č. pevovodja.

E. Oman,
t. č. odbornica.

Koncem leta.

Na koncu leta smo. Če prelistujemo posamezne letošnje številke našega glasila, vidimo, da „Učit. Tovariš“ letos ni imel lahkega stališča. To pa zaradi tega, ker smo si postavili kot glavno nalogo, potegovati se za pravice našega stanu ter za veljavo in ugled učiteljstva. Pravic imamo učitelji še silno malo. To smo pa zakrivali največ sami, ker smo se premalo zavedali svojega važnega poklica, ker smo le preradi hlapčevali ter pravice, ki nam gredó, prepuščali drugim. Ker so nekateri krogi mislili, da smo učitelji namenjeni le za delo, za pokorne sluge brez vseh pravic, zato jim nikakor ne more v glavo, kako se drzne glasilo naše zoperstavljeni tej stari, nam škodljivi navadi. To je torej vzrok, da je moral prestati, oziroma odbijati naš list letos marsikak hud in drzen napad. In res, bolj kakor kedaj, je dvigal „Učit. Tovariš“ prapor napredka in prosvete kvišku in bolj kakor kedaj se potezal za pravice našega stanu. Pri tem boju smo pajhuje naleteli na klerikalizem, ki bi rad dobil vso moč in vpliv na šolo in učiteljstvo. Da smo napeli pravo struno, to so nam najboljši dokaz „izjave“ posameznih učiteljskih društev in pa ogenj in žveplo, kojega bljujejo naši klerikalci na naš list, oziroma na njega urednika in na napredno učiteljstvo.

Avstrijski učitelji drugih narodnosti so klerikalizmu že davno napovedali boj, slovenski učitelji smo ga pa mirno redili na svojih prsih ter ga pustili, da je izsesaval naš ugled in veljavo. Prav zato, ker je bil klerikalizem pri nas že preveč razvajan, ker smo bili slovenski učitelji prepohlevne ovčice ter sluge našega nasprotnika, prav zato je tako divje besnel in razsajal nad nami, nas opravljal, obrekoval, denunciral ter hujskal naša oblastva zoper nas. Kako hinavsko in zvito se zasukavajo in tolmačijo naše besede, to presega res že vse meje dostojnosti. Kdor na tak način izvaja iz pisave našega lista darvinizem in nevero, kdor si upa trditi, da smo z našo izjavo: „Sonadzorstvo nas spominja na basen — Jež in lisica —“ sramotili škofo ter jih primerjali lisici, kdor stavi klerikalizem v jedno vrsto z rimsko cerkvijo, kdor si upa trditi, da priporoča naš list socialno demokratsko glasilo „Svobodo“, ker smo povdarjali, da je v neki številki, v kateri se poteza za boljše gmotno stanje in večje pravice učiteljstva, pisal simpatiško besedo o učiteljstvu, kdor ovaja imenoma predsednike učiteljskih društev zaradi nam poslanih „izjav“ i. t. d., ta ni naš prijatelj. Seveda, kaj je tem ljudem na tem, je li resnica, kar pišejo, ali ne; njim je le na tem, da dosežejo svoj namen — četudi z zvijačo in neresnico! Gospodstvo črez šolo in učiteljstvo bi dobili radi v roke. Kakošnega verskega prepričanja smo slovenski učitelji in kako gojimo dinastiški čut v srcih nam

izročene mladine in kako zvesti in pokorni podaniki preslavne vladajoče hiše smo vsi slovenski učitelji, to vedó pač dobro vsa naša predpostavljena oblastva. Saj ne mine nobeno zborovanje naše, da bi se ne spominjali presvitlega vladarja našega in „Zaveza“ naša še ni nikdar zborovala, da bi ne bili brzojavno izrazili udanosti in zvestobe vsega slovenskega učiteljstva našemu cesarju. In poglejte dalje v naš list! Poglejte, ali se nismo vsacega dogodka v presvitli hiši Habsburški toplo spominjali, pisali več lojalnih člankov in sestavkov, v katerih smo odkrivali gorečo ljubezen in neomejeno zvestobo učiteljstva do preslavne vladajoče hiše. In zakaj mislite, je sklenilo naše društvo na lanskem občnem zboru, proslavljati spomin 50 letnega vladanja našega presvitlega cesarja s tem, da pri naših bornih plačah skladamo prostovoljne darove za „cesar Franc Jožefovo ustanovo za učiteljske sirote na Kranjskem!“ V proslavo in spomin na ta velevažni in redki avstrijski praznik zbiramo tudi darove za „učiteljski konvikt“. Ko bi slovenski učitelji ne bili tako zvesti podaniki našega vladarja, bi v take namene gotovo ne skladali svojih krvavo zasluženih novcev. Te besede pokladamo na srce našim klevetnikom. Kdor se bije s takim orožjem, ta mora pasti v boju. Za to nam je porok tudi vse slovensko učiteljstvo, ki še nikdar ni bilo tako solidarno, ki se še nikdar ni tako tesno oklepalo svojega glasila, kakor prav sedaj, ko bijemo boj za obstanek — s klerikalizmom. Ta solidarnost slovenskega učiteljstva nam daje pogum in nas navdušuje, da bodemo z novim letom še z večjim pogumom stopili na bojno polje ter nevstrašeno vihteli prapor napredka in prosvete v blagor izročene nam mladine ter v blagor, čast in ponos našega tlačenega stanu. Zato bo tudi v novem letu geslo naše: Ne nazaj, ne navzdol, ampak naprej in navzgor!

Naš sovražnik.

II.

„Blast nur, ihr Stürme, blast mit Macht,
Mir soll darob nicht bangen;
Auf leisen Sohlen über Nacht
Kommt doch der Lenz gegangen!“

Dr. Ebenhoch, jeden glavnih vodij klerikalne stranke je v gorenje-avstrijskem katoliškem društvu grozno zabavljaj zoper učitelje, kateri hočejo deželni zbor prisiliti, da jim poviša plačo in nasprotujejo klerikalni stranki. Razkladal je zbranim kmetom, da deželni zbor ne more zvišati učiteljem plače, ker za to ni pokritja. Potem je pa vender rekel, da je on že imel izdelan načrt, po katerem bi se stanje učiteljem izboljšalo, ne da bi se ljudstvo obremenilo, in tudi

deželni zbor bi bil temu pritrdil, a terorizmu učiteljev, ki se že približuje terorizmu socialistov, se deželnozborska večina udati ne more. Torej po tem je priznal dr. Ebenhoch v nasprotju s tem, kar je poprej trdil, da se učiteljem lahko pomaga, a klerikalci nočejo, ker učitelji nočejo pred njimi klečeplaziti, temveč zahtevajo, kar jim gre. Tudi je priznal, da je stanje učiteljev potrebno zboljšanja. S tem je očitno povedano, da klerikalci niso prijatelji učiteljskega stanu, posebno ne morejo trpeti učiteljev, ki imajo kaj samostojnosti. Radi bi zopet naredili učitelje za farovške hlapce. Stranka, ki je učiteljem zares prijazna, se v tacih vprašanjih ne ozira na družega, če je stanje učiteljev zares potrebno zboljšanja, in če se dajo dobiti sredstva za to. To, kakšnega političnega mišljenja so učitelji, ne sme priti v poštev. Govorjenje klerikalnega Ebenhocha je ostro obsodil celo krščansko-socialni list „Deutsches Volksblatt“, kateremu se pač veri sovražen liberalizem podtikati ne more. Ta list namreč piše: „Poslanec Ebenhoch ima posebno srečo, da sebe in svojo stranko spravi ob kredit pri vseh dostojnih, politično razsodnih ljudeh. Klerikalci gorenjeavstrijski*) prepirajo se zadnji čas zopet prav močno z učiteljstvom. Posl. Ebenhoch se je torej v glavni skupini katoliškega ljudskega društva hotel maščevati nad učitelji, rekši nastopno: „Mi smo iskali, kako bi se dalo doseči povišanje učiteljskih plač, ne da bi se povišala bremena ljudstva. Na mizi moje sobe leži elaborat, ki bi utegnil na to stran kaj pomagati, in kojega bi, tako mislim, deželni zbor tudi odobril bil. Odkar pa je nastopil ta, vse meje svobode in politične dostojnosti presegajoči terorizem, je akcija ustavljena in ostane pri starem“. — Izpolnitev upravičenih tirjatev jednega stanu se torej dela zavisna od tega, kako politično misli. In ta stranka se ponaša vedno „s politično moralno!“ Fej! To je politika nizkotne osvetoželjnosti in nemorale!“ Seveda dr. Ebenhochu ni niti verjeti, da bi bila zares mislila klerikalna stranka na izboljšanje učiteljskih plač. Najbrž je le hotel s tem nekako oprati svojo stranko, da ničesa ne stori v tem oziru, in se malo razjeziti nad učitelji, ki nočejo plesati po klerikalni piščalki. Morda je celo domišljeval se, da s tem ukloni učitelje klerikalni komandi.

Kdor jih dosihdob še ni spoznal, ta spozna lahko iz tega poročila, kak trn v peti smo učitelji klerikalcem. Vsi spoznajo, da ne moremo shajati s tako sramotno nizkimi plačami in trdijo tudi, da bi nam lahko pomagali, pa nam nočejo! Izstradati nas hočejo ter nam izpiti do zadnje kaplje vso kri! Poleg nas bi uničili radi tudi sedanjo šolo ter ustanovili tako, ki bi bolje ugajala njihovim namenom; merodajni krogi jih pa gledajo in jim tudi strežejo, kjer le morejo. Koliko časa

*) Kranjski tudi.

še se bode morala ponosna stavba državnega šolskega zakona, kateri se je po vsej pravici imenoval „biser avstrijskega zakonodajstva“, koliko časa še se bode morala ta stavba vpirati klerikalnim viharjem, ki se vedno hujše in ljutejše zaletavajo vanjo? Res je, velika masa učiteljstva, izvzemši nekaterih renegatov in efialtskih značajev, ki so postali voljno orodje in pomočniki mračnjakov, ta masa hoče vstrajati v boju do zadnjega ter odbijati klerikalne napade, le žal, da se vedno bolj utesnuje in uklepa v klerikalne spone prostost učiteljeva, koja rabi neobhodno za razvoj svojih moči in zmožnosti ter za uspešno delovanje svoje; učitelji se potiskajo na ta način v defenzivo in v tem stanju bijemo hud boj z močnim nasprotnikom. Naj bolj žalostna in nenaravna pri tem boju pa je okolnost, da dobiva klerikalizem vedno dovolj hrane in pomoči prav od tistih faktorjev, ki so poklicani, braniti in varovati šolo, učiteljstvo in zakon, ki je bil sankcioniran od našega presvetlega cesarja. Resnično razsvitljene vlade ne podpirajo in ne pospešujejo klerikalizma ter njegovega vpliva v šoli. Take vlade ne morejo podpirati tistih fanatičnih in vladoželjnih družeb, ki bi rade uklenile v železne verige in spone duh in srce vesoljnega človeštva, da bi le sami mogli potem brezpogojno vladati.

Tako stremljenje klerikalizma ne zasluži torej zaslombe in pomoči, ampak pobijati je treba to stremljenje pri vsakej priliki, saj vera naša pri tem, prava vera v Boga, koja nosi v svojem srcu vsak dober in blag človek, ta vera ni v nevarnosti; njena notranja moč je tako velika in močna, da ji ni treba dajati še zvananje pomoči. — — — — — Tudi velikim masam ljudstva je izginil pravi pojrn za duševno prostost. Nekateri se dadó voditi od ljudskih zapeljivcev, od najemnikov klerikalizma z vrstico za vratom ter hodijo z reakcijo čez drn in strn, drugi zopet — z malimi izjemami — se pa ne zmenijo in ne brigajo za nikogar družega, kakor za lastni „ego“ ter jim je vsejedno, če napreduje narod v omiki ali ne. Ko bi pa te mase poznale dogodke svetovne zgodovine ter izprevidile, da ima brutalna diktatura klerikalizma za sabo le strašne in grozne nasledke, bi polagoma tudi izpregledale ter se bolje brigale za narodov napredek. Ljudstvo bi se moralo potem z grozo obrniti od tega temnega in nepovoljnega gibanja, če bi izpoznalo, kaj nosijo ti temno misleči biriči v svojem programu; hrbet bi moralo pokazati ljudstvo vsem tem mračnjakom, ko bi vedelo, da so vera, ljubezen do domovine in dinastiška zvestoba vsem le nekaki izveseki, da izdelujejo neumorno in vstrajno svoje temne načrte, (katoliški shod v Solnogradu!) s pomočjo katerih bi pridobili klerikalni samovolji in despotizmu vrhovno poveljstvo ter podjarmili, uničili in razdrli vsako prosto gibanje, vsako prosto mišljenje.

Vendar po vsaki, tudi še tako hudi in trdi zimi, pride gotovo tudi blagodejna in vesela pomlad. Zato na noge, tovariši iz mesta in

z dežele, mladi in stari! Združujmo se v okrajnih in deželnih učiteljskih društvih ter v „Zavezi“ naši in če treba tudi v zvezi vseh avstrijskih učiteljskih društev ter z združenimi močmi odbijajmo našega podedovanega sovražnika, ki hoče uničiti zopet ugled našega svetega stanu ter srečo avstrijskih narodov.

Učitelji vemo, da zastopamo veliko in plemenito stvar: vzgojo mladine in izomiko naroda! Ta zavest bo okrepčevala naše moči ter užigala nov ogenj našemu pogumu in vstrajnosti. Duh, kateri nas vse prešinja, ta duh moramo širiti med narod ter pri vsakej priliki narod poučevati, da sta prosta šola ter prost, neodvisen, od težkih skrbi osvoboden učiteljski stan tista važna faktorja, katerih si narod ne sme pustiti oropati, da ne pade zopet nazaj v srednjeveško temo. Mi premoremo mnogo, mi smo velika moč, če smo edini. Duh, ki navdaja celo armado, kakoršna je učiteljstvo v celoti, ne more biti premagan. Torej, tovariši in tovarišice, le pogumno naprej s praporom prosvete in omike! Zmaga mora biti naša!

Ustavoznanstvo.

(Spisal Fr. Orožen.)

H.

O zgodovini avstrijsko-ogerske pogodbe.

(Dalje.)

Doslej je bilo osebno edinstvo med Ogersko in Avstrijo le slučajno in se je obnovilo od slučaja do slučaja. Sedaj pa se je spremenilo slučajno osebno edinstvo v stalno edinstvo, ker so Ogrji pripoznali prestolonasledstvo moškim potomcem habsburškega rodu. Kot prvega ogerskega dedinskega kralja so venčali l. 1687. Jožefa I., ki je po Leopoldovi smrti l. 1705. zasel ogerski prestol. Jožef I. je odstavil nekaj Ogrom nepriljubljenih svetovalcev in se pogajal z uporniki. Rakoczy je zahteval, da se zopet obnovi samostalno Erdeljsko, katero je pridobil Leopold I. proti primerni odškodnini l. 1696. od kneza Mihaela Apafija II. V to pa ni hotel privoliti Jožef I. Sedaj se je uprla Rakoczyjeva stranka, ki je na zborovanji v Onodu sklenila, da se ima za vedno ločiti Ogersko od Avstrije. Vendar je bil pri Trenčinu Rakoczy premagan in je potem zapustil svojo domovino ter naposled umrl na Turškem. Jožef I. pa je pomilostil upornike in v Satmaru potrdil vse stare ogerske svoboščine. Kmalu potem je umrl Jožef I. l. 1711.

Nasledil ga je brat Karol VI. (III.) od l. 1711—1740, ki je tudi podpisal satmarsko pogodbo in sklical deželni zbor v Požun, kjer so ga

venčali kot ogerskega kralja. Karol pa je bil zadnji habsburški moški potomec, s katerim je izmrla moška vrsta Habsburžanov. S tem so pa nehale tudi za Ogersko določbe zakona z leta 1687. gledé na dedinsko prestolonasledstvo, katero so priznali samo moški vrsti habsburškega rodu. Ogri bi torej zopet dobili pravico, da si sami volijo kralja. Karolu je bila pa glavna skrb, da pridobi tudi ženski vrsti svojega rodu dedinsko prestolonasledstvo.

Že 9. sušca l. 1712. so izjavili hrvatski stanovi po vplivu zagrebškega škofa grofa Esterhazyja, da so pripravljene tudi ženski vrsti habsburškega rodu priznati dedinsko prestolonasledstvo v slučaju, da bi izmrla moška vrsta. To so sklenili stanovi, ker so se bali, da bi v slučaju medvladja lahko nastale velike neurednosti in zmešnjave. Karol se je zelo laskavo zahvalil hrvatskim stanovom za ta sklep, ker se mu je s tem njegova namera zelo olajšala.

Cesarju Karolu VI. je bila torej velika skrb, da uredi zakonito prestolonasledstvo, in v to svrhu je oklical „pragmatično sankcijo.“ Sklicali je l. 1722. deželni zbor v Požun, kjer so poslanci soglasno sprejeli „pragmatično sankcijo“ tudi za Ogersko. Vsled tega se ogersko kraljestvo ne sme več ločiti od drugih avstrijskih dežel, in ko bi izmrla moška vrsta, ima tudi ženska vrsta Habsburžanov po prvorojenstvu pravico do ogerskega prestola. Člena I. in II. ogerskega zakona z leta 1722/23 se imenujeta tudi „ogerska pragmatična sankcija“ in imata zraven prestolonasledstva tudi določilo, da se ima Ogersko vladati le po konstitucionalnih zakonih in ne po tujih naredbah. Ogerski zakon z leta 1722/23 je državopravna podlaga današnje avstrijsko-ogerske ustave.

Vsled pragmatične sankcije je zasela Marija Terezija (1740—1780) tudi ogerski prestol. Ko je prišla na požunski deželni zbor in poslanecem razložila veliko nevarnost, ki ji je pretila, bili so Ogri takoj pripravljene ji pomagati. Jožef II. (1780—1790) pa je naletel na največji odpor pri Ogrih, ko jim je hotel kratiti stare svoboščine. Da se je izognil prisegi na stare pravice, ni se dal venčati za ogerskega kralja in tudi ni sklicali deželnega zbora. Tudi ni imenoval več palatina, ogersko krono in druga znamenja kraljeve oblasti pa je poslal na Dunaj. Sploh je hotel tesneje združiti Ogersko z drugimi deželami v eno državno celoto. Pred smrtjo je pa preklical svoje naredbe, sklicali deželni zbor in dal Ogrom krono nazaj.

Martin in Jera.

(J. Ravnikar.)

Osemnajsto poglavje.

Jurijče prosi odpuščenja, ker je kradel krompir, bolnica je pa umrla.

Janta je prijel za roko in šel ž njim.

Jera je bila sama doma. Ko ta dva prideta, opazi takoj, da sta oče in sin vsa objokana.

„Kaj bi rad, sosed Jurij? Čemu jokaš — in ti mali tudi?“ vpraša Jera prijazno in prime malega za roko.

„Oh, Jera, nesrečen sem“, odgovori Jurij.

„Moral sem k tebi priti, ker je moj mali Jurijče nekaterekrati iz vaše kleti vzel nekej krompirja. Stara mati so to včeraj opazili in on je to tudi priznal. Odpusti nam, Jera!

Mati so na smrtni postelji. O Bog, zdaj so se poslovili od nas. Ne vem od strahu in skrbi, kaj da govorim. Jera, tudi mati te prosijo, da nam odpustiš.

Žal mi je, da ti ne morem krompirja vrniti, toda jaz bodem zato nekaj dnij delal pri vas. Odpusti nam! Deček je to storil, ker je bil zelo lačen.“

Jera: Molči že o tem, Jurij! A ti, moj ljubi mali, idi k meni in mi obljubi, da tega ne storiš nikoli več. — Poljubi ga, za tem pa reče: „Imaš dobro staro mater, bodi tudi ti tako dober in pobožen, kakor so mati.“

Jurijče: Odpustite, soseda! Tega ne storim nikdar več, Bog mi je priča, da ne bodem nikoli več kradel.

Jera: To je lepo, dete moje, ter ne stori tega več. Ti še ne veš, kako ubogi in nesrečni so vsi tatje. Ako pa si lačen, pridi rajše k meni, pa mi to povej. Rada ti dam in pomagam vedno, če le kaj imam.

Jurij: Hvala Bogu, zdaj bodem že pri cerkvi kaj zaslužil ter se nadejam, da ga lakota do tega ne zapelje nič več.

Jera: Razveselilo je tudi mene in mojega moža, ko je predstojnik pri tem delu mislil tudi na tebe.

Jurij: Oh, kako vesel sem, da so mati čakali še to tolažbo. Povej, prosim te, svojemu možu, da mu bodem služil zvesto in pošteno; pri delu bodem prvi, a od dela pojdem zadnji, tudi sem pri volji, da od mojega zaslužka odtrga toliko, kolikor misli, da je bil vreden krompir.

Jera: Prosim te, Jurij, nehaj o tem! Moj mož tega gotovo ne stori. In nama je, hvala Bogu, s tem zidanjem pomagano. Jaz pojdem, Jurij, s teboj k materi, ako jim je tako slabo.

Na to napolni Jurijčeve žepe s posušenim sadjem ter mu reče še jedenkrat: „Ljubi moj, ne dotikaj se nikoli več tujih stvari!“ Potem odide ž njima k Jurijevi materi.

Ko je Jurij med potoma pod nekim drevesom nabiral še listja, da ž njim napolni materino odejo, pomaga mu tudi Jera pri tem delu — in potem se požurijo k bolnici.

Jera jo pozdravi, prime za roke in začne jokati.

„Ti se jočeš, Jera“, oglasijo se stara mati, „namesto da bi m to storili. Ali si nam odpustila?“

Jera: Kaj ne bi Vam odpustila, ljuba Katra! Vaša nadloga gre mi do srca, a še bolj vaša dobrota in vaša skrb. Bog blagoslovi gotovo vašo dobroto in skrb nad vašimi otroci.

Katra: Ali si nam odpustila Jera?

Jera: Ne govorite mi več o tem, Katra! Rada bi vam olajšala bolečino, če bi le mogla.

Katra: Pač si dobra, Jera! Lepa hvala ti za to, ali Bog mi pomore kmalu.

Jurijče, mari si jo prosil odpuščenja? Ali ti je odpustila?

Jurijče: Da, sem, ljuba stara mama! Poglejte, kako je dobra! (Kaže polne žepe posušenega sadja).

„Oj, kako se mi dremlje!“ rečejo stara mati. „Ali si jo tudi lepo prosil, da ti je odpustila?“

Jurijče: Sem, stara mamka! Prav srčno sem jo prosil.

Katra: Prevzame me nekaka dremota in temni se mi pred očmi. Moram se podvizati, Jera! — rečejo mati tihotno in zamolkno. Rada bi te še nekaj prosila, samo če smem. To nesrečno dete je pri tebi kradlo krompir — smem li prositi te — Jera — kadar jaz umrjem, da — — poskrbiš malo — — — za te uboge — — — otroke! (Ponudi ji roko, a oči ima že zaprte). Smem li — — — zanesti se — — — ubogaj jo — — — Jur — Izdihnejo svojo plemenito dušo, ne da bi bili izgovorili, kar so želeli.

Jurij je mislil, da je starka samo zaspala, zato reče otrokom: „Bodite čisto tihi, ker stara mati spé. Oh, moj Bog, da bi se le še kaj okrepčali!“

Jera pa vidi, da je to večno spanje — smrt, na kar spomni Jurija.

Prizor, ki je zdaj nastal, ne da se opisati. Citatelj, dovoli, da o tem molčim in da jokam, ker gre mi do srca, kadar gledam, kako človeštvo v pozemeljskem prahu dozoreva za neumrjočnost in kako v razkošji in pozemeljski ničemurnosti nezrelo vene.

Ocenjuj, človek, vrednost življenja na smrtni postelji! — Povej mi, zamore li oni, ki prezira siromaka, ki ne žaluje ž njim, ki ga ne

pozna, srečno umreti? Toda molčim naj tudi o tem; nočem te, človek, o tem poučevati.

Samo to bi rad videl, da odpreš sam oči ter pogledaš okolo sebe, kje na zemlji je sreča in kje nesreča, kje blagoslov in kje prokletstvo.

Jera jame ubogega Jurija tolažiti ter mu pove zadnjo željo revne ali plemenite matere, katero je v svojem tarnanji preslišal.

Jurij jo prime ljubeznjivo za roko in reče: „Kako me žalosti smrt ljube moje matere! Kako so bili dobri! Kaj ne, Jera, da ne pozabiš njihove prošnje?

Jera: Morala bi imeti srce trše od kamena, ako bi pozabila na to. Storila bodem za tvoje otroke, kolikor bode v moji moči.

Jurij: Oh, ljubi Bog ti povrne vse, kar bodeš nam storila dobrega.

Jera se obrne proti oknu in si briše solze, povzdigne oči k nebu in vzdihne. Za tem jame božati Jurijča, sestrici in bratca, ki so milo jokali. Pripravi starko za mrtvaški oder in gre domu šele potem, ko je preskrbela vse, kar je bilo potrebnega za pogreb. (Dalje prih.)

Naši dopisi.

Od nekod. Naš „listič“ „Učiteljski Tovariš“ vzbudil je v novejšem času veliko senzacijo pri „Slovcu“ in njega somišljenikih. In zakaj? Zato, ker je tolmačil mnenje slovenskega učiteljstva, ker je objavil, da se glede šole ne strinja s sklepi katoliškega shoda, kateri se je vršil v Solnogradu — skratka, ker je odkrito povedal svoje mnenje. Seveda, to je dandanašnji nekaj posebnega, ako človek pove to, kar misli. Ta navada, katera je imela nekaj veljavo, zgubila je sedaj svojo vrednost; praksa v današnjem življenju nas uči, da ima človek svoj jezik le za to, da prikriva z njim svoje misli. Radi priznamo, da je taka praksa prav dobra, da se človeku najbolje godi, ako obrača svoj plašč po vetru. Je pa li to absolutno pravo, o tem nam ni tukaj govoriti; mi smo družega mnenja. Naša sveta naloga je, da polagamo sebi izročnim otrokom na srce odkritosrčnost, da jih izgojujemo v prihodnje neustrašene, samosvoje može. To od nas zahteva vsak zaveden človek, to od nas zahteva narod naš. Kako pa naj izgojujemo može, ako nismo sami možati, kako bode naša mladina zavedna in odločna, ako niso zavedni in odločni nje učitelji? Naš narod potrebuje mož, — mož, kateri znajo trezno misliti, trezno preudarjati in soditi. Zato se vadimo tudi mi v tem, zato presojava vsako stvar, kakor jo je presojati, in naj si bode katera koli; zato se drznemo presojati tudi one sklepe katoliškega shoda, kateri se tičejo šolstva oziroma nas! Gospodje uredniki „Slovenca“ in gospodje kaplani, ne razburjajte se ob tem. V vas bi moral žiti oni čut prava in poštenosti, kateri vam velevala, da morate vsako samostojno mnenje in prepričanje upoštevati in da morate spoštovati moža, kateri vam je odkrito razodeval. Pa tega niste storili! Imenovali ste nas osle! K temu izreku vas je privedla zavist, da imajo učitelji še nekaj lastnega mnenja, katerega vi že zdavnaj več imeti ne smete; ali pa jeza, da se vam je izvil izpod vaše vlade stan, kateri vam bode v vašem prizadetju za gospodstvo na Slovenskem še marsikatero preglavico delal: jedno ali drugo. Naj si bode temu, kakorkoli: faktum je, da je slovensko učiteljstvo odločno in javno povedalo svoje mnenje, katero vam ne ugaja. V svojej mogočnosti, najbrže niste mogli lastnim očem verjeti, da

se drzne ta preklicani učiteljski stan, ta uboga para, drugega mnenja biti kakor ste vi; niste hoteli verjeti, da je sedaj tudi on zravnal svoj tilnik in noče več misliti po vaših navodilih, da si tudi ti „asini“ prisvajajo lastne razsodnosti!! Pa ni drugače! Kar se tiče šole, tu nam pač dovolite, da tudi mi spregovorimo besedico. Mi smo prvi faktorji poleg starišev, kateri imajo v tej zadevi govoriti in potem — pridete še le vi! Šola naj bode verska, to podpišemo z obema rokama. Pa ne zato, ker vi to trdite in zahtevate, ne zato, da bi se s tem komu prikupili, pač pa zato, ker je to naše prepričanje, ker vemo, da je učen brezbožnik nevarnejši človeštvu, kakor neučen. To svoje prepričanje izjavimo ravno tako odkrito, kakor vsako drugo. Duhovščina tako rada govori raz leco o sedanji brezverski šoli, pristavi pa tudi — hočeš ali nočeš — da pri nas razmere še niso take. Vi sami torej pripoznavate, da se nijeden slovenski učitelj ni pregrešil v šoli zoper vero, prepričani ste, da sleherni slovenski učitelj upliva pri vsaki priliki na verski čut učencev. Nam otroci niso le materija, katera naj bi se izobrazila le v to, da zamore živeti in uspevati; nam so otroci bitja, katera hočemo izgojiti v ljudi, v take ude človeške družbe, kateri bi bili v prid vesolnemu človeštvu, kateri bi osrečevali svet in s tem osrečevali samega sebe. Da nismo v tej zadevi v konfliktu z našo vero, to nam lahko pritrdite! Zoper versko šolo torej nismo — a zoper vaše sonadzorstvo pa smo! Smo pa zoper to zato, ker vam — ne zaupamo. Temu nismo krivi mi! V vašem taboru nam ni iskati blagra! Razmere — osebno na deželi — so take, da ne sme — po vaših nazorih — učitelj imeti več upliva kakor najzadnji kaplan, in naj si bode prvi star izkušen mož, drugi pa mlad, neveden človek. Veste pa dobro, da velja človek mej svetom — in tudi pri vas — le toliko, kolikor plača. Voda na vaš mlin je torej, ako učitelja teže vse nadzemelske nadloge, voda na vaš mlin je, ako učitelj nima vsled svojega slabega gmotnega stanja onega ugleda, katerega bi moral imeti po svojih duševnih zmognostih. Od vas nam ni ničesar pričakovati, zato je ne zamerite, da se odvrčamo od vas in iščemo drugod svoje sreče! Teh nazorov, katerih je slovensko učiteljstvo, je tudi naše glasilo. Taisto bi nehalo biti to, kar je, ako bi drugače postopalo; v njem se morajo zrealiti naše mnenje in naši nazori. Učitelj se je vzdramil iz svojega dolgoletnega spanja, prišel je do prepričanja, da tudi njemu gredo one vseobče pravice, katere sme zahtevati vsak človek, da sme imeti prosto voljo, lastne misli in svoje prepričanje. Učiteljski stan se je predolgo klanjal. To je bila posledica onih časov, v katerih je še bil pod poveljstvom duhovščine. Mi smo mislili, da ne smemo biti drugega mnenja, kakor onega, katerega so nam vcepili naši predstojniki. To je bila mōra, katero nam je zapustilo suženstvo, v katerem smo živeli in v katero bi vi nas radi zopet vkovali! Toda prepozno, sedaj ne gre več!! Prišli smo do zavednosti, vzbudila se je v nas samozavest, stanovski ponos in vzravnavali smo svoje tilnike, na katerih ste vi toliko časa držali svoje pete. Pomagati si hočemo sami, ker vemo, da ste vi gledali desetletja našo bedo, pa niste ničesa storili v naš prid! Učiteljstvo se nima klanjati nikomur, ker spolnuje svoje dolžnosti. Povsod se povdarja, da spolnuje učiteljstvo povsem dano mu nalogo. Šolstvo napreduje. Le premislite, kaj se je učilo pred dvajsetimi, tridesetimi leti in še prej, in kaj se počuje sedaj. Šolstvo napreduje, to je faktum, katerega ne more nihče utajiti. Povsod se pa tudi poudarja, da je učitelj preslabo plačan. To trdi inteligenca naša, to trdi obrtni stan, to trdi tudi razsoden kmet — to trdi vsakdo, pa vendar nam plače ne zboljšajo. Čemu se torej klanjati? Ako smo za svoje delovanje v šoli preslabo plačani, ne zahtevajte, da bi še zunaj šole tako plesali, kakor se bi nam piskalo. Ona krušnja mati, katera nam daje naš vsakdanji kruh, ta nam ne plača našega napora; ona nima poleg službenega opravila od nas ničesar zahtevati — mi smo bot! Ne zahtevajte torej, da bi vrhu svojega delovanja v šoli in izvan šole, vrhu tega, da žrtvujemo v prid človeštva vse svoje duševne in telesne moči, svoje zdravje, navrgli vam za ono borno plačo, katera nam ne da ne živeti ne umreti, še svojo samostojnost, svoje prepričanje, svoj značaj! Ta zahteva je prevelika; mi je ne moremo in nočemo izpolniti!! Kot možje bomo

stali mej svetom, navduševali drug drugega za vse dobro, vspodbujali sebe in nam izročeno mladino v ljubezni do Boga, do naroda, do cesarja — a uklonili se ne bodedo nobenemu nasilstvu, delovali bodedo po svojih nazorih, po svojej pameti, ker je za nas jedino le ta merodajna, saj jo imamo ravno tako od Boga, kakor vsakdo drugi!

„Sl. N“.

Vestnik.

Cesar Franc Jožefova ustanova za učiteljske sirote na Kranjskem: Gospod Konrad Barlé, učitelj na Robu pri Vel. Lašičah za t. l. **1-20 gld.**; g. Josip Pintar, učitelj v Tunjicah, za 2. polletje t. l. **1-20 gld.**; č. g. Fr. Rajčević, bivši katehet v Vipavi, sedaj kurat v Trnji na Pivki, za zadnje četrletje t. l. **3 gld.** Tovariš iz Vipave nam piše o tem č. gospodu: „Blaga duša, uzor kolegialnosti, postrežljivosti in strpljivosti; da bi le vsi njegovi stanovski tovariši taki bili, potem bi gotovo ne bilo preprirov, kakoršni se pojavljajo posebno zadnji čas.“ G. Ivan Kambič, učitelj v Ustiji, za 2. polovico t. l. **1-20 gld.**; g. Jakob Furlan, učitelj v Ljubljani, za tekoče leto **3-60 gld.**; g. Mihael Debelak, učitelj v Kovorji, za tekoče leto **2-40 gld.**; g. M. Jezernik, učitelj na Kalu (Bransko) za tekoče leto **1-20 gld.**; gđc. Dolinar Ivanka, učiteljica v Višnjigori, za tekoče leto **2-40 gld.**; g. Gangl Engelbert, učitelj v Ljubljani, za tekoče leto **5 gld.**; gosp. Krulec Ivan, učitelj v Ljubljani, za tekoče leto **3 gld.**; učiteljski zbor mestne slovenske dekleške šole v Ljubljani za 4. četrletje t. l. in sicer: gospa Moos J. **1-50 gld.**; gđc. Wessner M. **0-90 gld.**; gđc. Zupan N. **1-20 gld.**; gđc. Marout M. **0-90 gld.**; gđc. Borovsky E. **0-90 gld.**; gđc. Zeme Fr. **0-60 gld.**; gđc. Praprotnik J. **0-60 gld.**; gđc. Gusl E. **1-20 gld.**; učiteljski zbor mestne nemške dekleške šole v Ljubljani za 4. četrletje in sicer: gđc. Konschegg Fr. **1-20 gld.**; gđc. Raunacher E. **1-20 gld.**; gđc. Illerschitsch Fr. **0-90 gld.**; gđc. Golf Kl. **0-90 gld.**; gđc. Naglas J. **0-90 gld.**; gđc. Bauer Al. **1-50 gld.**

Učiteljski konvikt: G. Josip Sedlak, nadučitelj v Loškem potoku, nabral v veseli družbi **12 K**; g. Dragotin Žagar, deželni blagajnik **4 K**; č. g. Fr. Rajčević, kurat v Trnji **4 K**; gđc. Avgusta Mattanovič, učiteljica v Postojni, nabrala za Miklavževo darilo **10 K**; g. Fr. Koy, trgovec v Travniku, po g. A. Cvar-u **10 K** (ta svota je po pomoti v predzadnji številki izostala, dasi je v blagajniški knjigi zabilježena); gospa Moos J. **1-20 K**; gđc. Wessner M. **1-20 K**; gđc. Zupan N. **1-20 K**; gđc. Marout M. **1-20 K**; gđc. Zeme Fr. **1-20 K**; gđc. Gusl E. **1-20 K**.

Vabilo na naročbo. Klerikalna gonja na naš list se je že začela. Radi bi list uničili ter preslepili slovensko učiteljstvo z zabavljanjem in obrekovanjem našega lista in njega urednika. Upamo pa, da se slovensko učiteljstvo ne bode dalo ugnati v kozji rog ter postalo slepo orodje klerikalcev, s katerim bi udrihali po soli in učiteljstvu. Nadejamo se, da se bode z novim letom vse*) slovensko učiteljstvo oklenilo našega lista, v katerem bodedo neustrašeno branili novo šolo ter se potegovali za pravice ljudskih učiteljev.

„Učiteljski Tovariš“ bode tudi v novem letu izhajal dvakrat na mesec za 3 gld. na leto in če bode imel dovolj gnotne podpore, v večjem obsegu. Zastale naročnike prosimo, da čimpreje poravnajo svoj dolg, oziroma vsaj naznanijo našemu upravnistvu, kdaj in kako bi jim bilo mogoče dolg poravnati. Za novo leto pa prosimo, da nam vsakdo, komur je količkaj mogoče — pošlje vsaj polletno naročnino naprej. Čimbolj bode list gnotno podpiran, tem laglje in tem krepkeje bode izvrševal svojo nalogo po geslu: Ne nazaj, ne navzdol, ampak naprej in navzgor!

Družbe sv. Cirila in Metoda vžigalice so izšle. Zaklopnice narodnih barv je napis: Vžigalice „Družbe sv. Cirila in Metoda v Ljubljani“. Blago je izborno, cene pa iste, kakor drugim vžigalicam. Zaloga je samo v trgovini Iv. Perdana v Ljubljani.

Ob enem so p. n. občinstvu na razpolago svinčniki naslovljeni: Svinčnik „Družbe sv. Cirila in Metoda v Ljubljani“. Narejeni so v raznih barvah in po raznih cenah iz najboljšega materiala. Zaloga je le pri Jos. Petriču, trgovcu v Ljubljani, Kolo-dvorske ulice. — Tovariši! Kupujte in zahtevajte samo takih domačih vžigalic in svinčnikov. S tem ne razširjate samo slovenskega imena, ne dobivate samo dobrega blaga, ampak s tem podpirate tudi družbo sv. Cirila in Metoda.

*) Upamo, da se nam pridružijo tudi štajerski in primorski tovariši. Uredn.

Novosti. Národná šola družbe sv. Cirila in Metoda v Št. Rupertu pri Velikovcu. Pomnoženi ponatis iz „Mira“. Izdalo in založilo uredništvo „Mira“. Cena 10 kr. V Celovcu 1896. Natisnila tiskarna družbe sv. Mohorja. — Priporočamo knjižico tembolj, ker je čisti dohodek namenjen v dober namen.

„Je zmota kratka, dolg je kes.“ Iz nesrečneževega dnevnika slovenskemu ljudstvu v pouk priobčil F. Prlek. Samozaložba. Cena 15 kr. s poštnino. Tiskarna Dolenc, Trst 1896.

Vsebinska je zelo poučljiva, zato knjižico prav toplo priporočamo.

„**Gloria in excelsis Deo**“ je naslov novemu delu g. Ign. Hladnika, v katerem nam podaja troje lepih božičnih napevov za solospve, mešan zbor in spremljevanje orgelj, ter ofertorije za Sveti dan, praznik sv. Štefana, Novo leto in sv. Tri Kralje. Le-ti napevi in ofertoriji so jako melodijozni, za cerkve dostojni in za pevce ne težavni, zatorej jih vsem cerkvenim zborom prav zelo priporočamo. Dobe se pri skladatelju v Novem-mestu, Dolenjsko, po 50 kr. iztis. Več iztisov cenejše.

Deželni šolski svet je v zadnji svoji seji dovolil po 50 gld. za šolske vrte v Senožečah, v Boštanjju, v Dupljah, na Barju, v Zgornjih Pirničah, v Dol. Logatcu, v Žužemberku, v Breznici, v Radovljici in v Lienfeldu, po 25 gld. pa za šolske vrte v Velikih Lašičah, v Šmarjeti, pri D. M. v Polju, na Uncu, na Črnem vrhu, v Boh. Bistrici, na Belipeči v Čatežu pri Novem-mestu, v Trzinu, v Adlešičah, v Štreklovcu in v Vremu, ter imenoval učitelja v Godoviču g. Antona Likozarja na učiteljem v Preserju in g. Franca Čuka stalnim učiteljem na Ostrožnem brdu. — G. Avg. Šabec, podučitelj na Humu na Štajerskem, je imenovan učiteljem na c. kr. rud. šoli v Idriji.

Razširjenje I. mestne deške petrazredne ljudske šole. Vsled utelovljenja Vodmata k ljubljanskemu mestu, naraslo bode v Ljubljani — kar se samo po sebi umeje — tudi število šolskih otrok, in to zlasti pri gori imenovani mestni šoli. Mestna občina bode zbog tega, kakor se nam javlja, to šolsko poslopje primerno razširila, oziroma jeden del dogradila.

Jezuitska morala. V 23. štev. našega lista smo pisali: Klerikalizem deluje po jezuitskem načelu, da je namreč dovoljeno vsako, tudi še tako krivično sredstvo, da le doseže svoj namen. Pozvani smo, da naj povemo, kedo je to pisal in čč. gg. bogoslovci so razpisali še celo 1000 K nagrade, če jim to dokažemo. No, prepričani smo, da nam nagrade ne bodo izplačali, čeprav imamo dokaze v rokah. Evo jih:

To devizo jezuitskega reda je pisal v sredi 17. stoletja preučeni in kaj glasoviti jezuit Armin Busembaum. Čujmo, kaj piše Brockhaus o njem: B. geb. 1600 zu Notteln in Westfalen, lehrte seit 1640 zu Köln die Moral, wurde später Rektor des Jesuitenkollegs zu Münster und starb dort 31. Jänner 1668.

Berühmt ist sein Handbuch der Moral, „Medulla*) theologiae moralis“ (Münst. 1645), das, allgemein in den Seminarien der Jesuiten gebraucht, in mehr als 70 Auflagen (neuerdings Löwen 1848) erschien. Der Jesuit Lacroix erweiterte es auf acht Octavbände (Köln 1716—33); mit neuen Zusätzen versehen es die Jesuiten Montausan (2. Bde., Lyon 1729), Alfonso Signori (3 Bde., Rom 1757) und Zaccaria (3 Bde., Vened. 1761). Das Werk wurde in Frankreich und Oesterreich verboten. Als Damiens Mordversuch auf Ludwig XV. (1757) den Jesuiten zur Last gelegt und aus Lacroix' Erweiterung der „Medulla“ nachgewiesen wurde, dass die Moral der Jesuiten unter Umständen den Königsmord gestattete, liess das Parlament von Toulouse das Werk öffentlich verbrennen. Hierauf schrieb der Jesuit Zaccaria eine Vertheidigung B. s. Doch auch diese ward vom Parlament verbrannt, worauf der Jesuit Franzjo zu Padua eine neue herausgab (Bologna 1760).

Ta tolikrat ponatisnjena jezuitska knjiga ima v izdaji z l. 1701 lib. IV. cap 3. te-le zanimive besede: „Cum finis est licitus, etiam media sunt licita“ in s temi besedami podpiramo svojo trditev.

Dalje je jezuit Garamuel trdil, da ne stori nikakor smrtnega greha, kdor lažnjivo obrekuje, če si s tem ohrani svojo čast.

Dlje se ne bodemo spuščali v to pravdo, ker sklepate vse z vero. Le še čč. gg. bogoslovce moramo spraviti iz zadrege zaradi obljubljenih 1000 kron. Glasoviti jezuit Escobar učil namreč: „Obljube nikakor ne zavezujejo, kedar človek nima takrat, ko jih stori, namena, da bi jih izpolnil. Tega namena ne sme imeti, naj bi storjeno obljubo potrdil tudi s prisego ali pa s pisano pogodbo, v takem slučaju naj le pravi samo: Stori jo bom, a misli naj, da jo bode storil, če ne premeni volje (če se mu drugače ne zljubi) kajti s tem se ne misli oropati svoje slobode.“

*) mozeg, jedro

Escobar navaja še druge slučaje ter izrečno pristavlja „omnia ex Molina et aliis,“ kar očitno spričuje, da so mnogovrstni in kaj slavni očetje jezuitje tako učili in ravnali.

Deutsch-österreichische Lehrer-Zeitung klerikalcem silno preseda. Ni jim po volji, da tudi mi marsikako dobro jedro in marsikak nauk glede šole in učiteljstva posnamemo iz tega lista. No, če bodo tako občutljivi zaradi tega prvega in najboljšega avstrijskega učiteljskega lista, bodo imeli še večkrat priliko, se zaganjati v nas. Najboljši dokaz, da piše imenovani list v smislu avstrijskega učiteljstva, je 10.000 naročnikov. Tudi slovenskemu učiteljstvu ta list kar najtopleje priporočamo. Naroča se na Dunaju V./2 Diehlgasse 52, izhaja dvakrat na mesec v veliki obliki ter stane samo 2 gld. na leto. Seveda, marsikomu bi bilo gotovo ljubše, ko bi mi iskali svoje vire v na Tirolskem izhajajoči „Kathol. Volksschule“, ki je prinesla nedavno to-le vsebino: O Jesu Herz! — Das Herz Jesu und die Schule. — Der Lehrer als Chorregent. — Die Herz Jesu — Bundesfestmesse. — Mittheilungen. — Verschiedenes: Das heiligste Herz Jesu und die Kinder. — Herz Jesu Bundeslied. — Ins Stammbuch. — Beilage: Gebet zur Erneuerung des vaterländischen Bundes mit dem göttlichen Herzen Jesu“. — Nimamo nič zoper take članke, a v učiteljski list vendar ne spadajo; to nam bode gotovo vsak pameten človek priznal; kaj takega je mogoče le na Tirolskem, kjer zdihuje ubogo učiteljstvo v klerikalnih sponah ter prosi pomoči in rešitve.

Na napad na našega urednika zaradi članka „Naš sovražnik“ le par besed. Gospodje ki tako bahato bijete na prsa ter skušate s tem, da bi pobili urednika, preslepti slovensko učiteljstvo ter je izvabiti na svojo stran, zakaj ste pa na men o m a prezrli pod tem člankom stoječo rimsko številko I.?! Danes vidite pod člankom „Naš sovražnik“ številko II. Iz tega lahko sklepate, da bomo prijavi več člankov pod tem zaglavjem ter slovenskemu učiteljstvu odkrili želje klerikalizma. Da pa bolje podkrepimo te članke, bomo v jednem tudi natančno povedali vse vire, da se slovensko učiteljstvo prepriča, da takega mnenja ni le urednik „Učiteljskega Tovariša“, ampak, da tako sodi in misli vse avstrijsko učiteljstvo. Prav ti viri bodo najboljši dokaz, da avstrijsko učiteljstvo drugih kronovin bije že dlje časa boj z našim sovražnikom ter da smo slovenski učitelji zadnji „pricapljali“ za njimi. In če govorimo zadnji čas tudi slovenski učitelji klerikalizmu tako naravnost v obraz, temu ni kriv ne naš list, ne njega urednik in ne slovensko učiteljstvo, ampak uzrokov iščite v lastni stranki. Potrkajte torej sami sebe na prsa, kajti na vas leté Götthejeve besede: „Die ich rief die Geister!“

Prošnja. Vse čč. gospode tovariše prav uljudno prosimo, naj pri svojih znancih in prijateljih delajo na to, da se odkupijo novoletnih voščil našemu društvu v korist z 1 K.

Imena se bodo objavila v naših dnevnikih, ki nam bodeta — tako upamo — drage volje prepustila toliko prostora.

Odbor društva za zgradbo učiteljskega konvikta.

Razinger-Žumrove stenske table bodo po novem letu na novo izišle.

Knjižnica za mladino. Snopič 22—23. „V domačem krogu“. Zbirka pesmij in povestij za mladino. Izvirno spisal ali na podlagi hrvaških, italijanskih ali nemških izvirnikov priredil Janko Leban, nadučitelj v Trebelnem pri Mokronogu. Zbirka obsega 16 pesmij in 16 povestij, katere bode naša mladina gotovo z velikim zanimanjem čitala. Zbirka dela zajedno tudi vso čast marljivemu mladinskemu pisatelju g. Janko Lebanu. Snopič 24. izide šele v prosincu, ker ga ne bo mogoče dogotoviti v grudnu radi obilega dela v tiskarni; razpošlje se 20. prosinca z datumom 31. grudna. Izdateljstvo javlja zajedno: Naročnine za prihodnje leto ni treba pošiljati, kajti po sedanjem stanju tega podjetja se mora „Knjižnica za mladino“ ustaviti, vsaj začasno. Lanski deficit se letos podvoji, zato ni mogoče nadaljevati s „Knjižnico“. Letos je došlo v vsem skupaj 1555 gld. 71 kr. Natančen izkaz do 31. grudna se preloži 24. snopiču, da ne bo o tem kakega dvoma. Izdatki pa so narasli — vstevši lanski deficit — že do sedaj na 2858 gld. 24 kr.; do konca leta pa narastejo še za dva stotaka in — ako se izplačajo vse dolžne pisateljske nagrade — tudi še za 500 gld., torej do 1800 gld. deficita. Seveda je prav lahko mogoče v kratkem pokriti ves deficit, kajti izdatelj ima v zalogi še okoli 15.000 trdo vezanih snopičev. Ali naj vsa ta množica knjig splezni v shrambah, ali naj se morebiti celo ta ogromna zaloga še pomnoži z nadaljevanjem „Knjižnice“? V prvi vrsti je pač potrebno, da gre vsaj polovica teh knjig mej mladino, kateri so namenjene. Ako se pomisli, da je vseh šol na Slovenskem nad 1000, tedaj se je treba kar čuditi, kako je sploh mogoča tolika brezbriznost do podjetja, o katerem se je govorilo pred ustanovitvijo že desetletja. Govorilo se je veliko, dokler „Knjižnice“ še ni bilo, storilo se pa ni ničesa, ko je začela izhajati, kajti koncem drugega leta ima „Knjižnica“ bornih 500 naročnikov, t. j. na vsako drugo šolo pride šele jeden iztis, namesto da bi imela vsaka šola najmanj

po dva. Kaj je uzrok temu žalostnemu pojavu? Na to vprašanje naj odgovori vsakdo sam, kakor ve in zna.

Proti-klerikalna izjava. Za zgornje avstrijsko učiteljstvo se je dne 18. listopada t. l. v Lincu izdala naslednja protiklerikalna izjava.

Iste se je udeležilo okoli 1200 oseb pod predsedstvom namestnika deželnega glavarja g. Dierzer-ja.

Govorili so deželni poslanci dr. Karl Beurle, dr. Jäger, Böheim, učitelja Schögl in Fischer ter linški župan in deželni poslanec Pocke, na kojega predlog se je naslednji sklep soglasno sprejel.

„Zbrani naglašajo gledé v novejšem času se ponavljajočih klerikalnih napadov na prosto šolo, na prostosti našega šolstva trdno držati ter uvidijo zagotovilo in poročstvo za njo v prostem in neodvisnem stanju zvestega in vestnega učiteljstva; zato odločno zavračajo vsa ona krivična in neopravičena očitanja, katerim je bilo učiteljstvo gorenje avstrijsko od strani raznih prvakov klerikalne stranke v njenem časopisju poslednji čas izpostavljeno in zagotavljajo, učiteljstvo najtoplejih simpatij vseh svobodno-mislečih mož; priznavajo tudi izrečno, pravico prizadevanja učiteljstva po zboljšanju gmotnega stanja, po napravi postavnih določb o njihovem premeščenju, kakor o službeni pragmatiki.

Zavarujejo se končno z vso odločnostjo proti temu, da bi se učiteljem, kakor si bodi, kratile politične pravice.

Skupščina izreka prepričanje, da bodo poslanci deželnega glavnega mesta in mesto Urfahr, kakor tudi vsi drugi svobodno misleči poslanci v tem smislu v gornje avstrijskem deželnem zboru delovali.“

To je moška in odločna beseda. Učiteljstvu, ki ima tako navdušene zagovornike za sabo, se ni bati klerikalnih naskokov. Slovenski učitelji smo tudi pričeli boj proti klerikalizmu. Trdno pričakujemo od naših svobodno mislečih in naprednih strank, da pozivljejo somišljenike svoje na odločen odpor klerikalnih napadov na slovensko učiteljstvo ter dajo tem napadom in hujskanju odgovor, jednak gornji izjavi. Prosimo!

Učiteljski glasovi. Ljubi prijatelj! Dobro jih zavračaš. Le tako pogumno naprej! Izjave učiteljskih društev me jako vesele. Tudi jaz bi rad podpisal, se vè, z obema rokama, kako tako izjavo. Dragi! Ta možata odločnost „Tovariševa“ me srčno veseli toliko bolj, ker vidim v njem očitno pospeševanje naših teženj; v tem se odpirajo oči tudi onim tovarišem, ki do sedaj niso vedeli ali umeli „kaj je klerikalizem“. Kakor „Učiteljski Tovariš“, rečem tudi jaz: „Klobuk z glave pred pravim duhovnikom, spoštujemo jih“ — a — proti oznanjevalcem klerikalizma, proti zatiralcem učiteljstva postopati je treba tako, kakor to stori vrli „Tovariš“. Z njimi mir sklepati, bi se reklo odrekati svoji časti. Le v ogenj z klerikalizmom, dokler ne postane pepel, iz katerega naj zraste mila rožica boljše bodočnosti našega stanu. Kaj poučljivo struno je prijel „Tovariš“ za one učitelje, kateri niso znali ločiti vere od klerikalizma. Vsi ti mozički bodo v kratkem naši, saj jim je „Tovariš“ povedal, da imamo tudi duhovnike, ki niso klerikalci. Dragi! Dovolj imamo orožja, s katerim bomo lahko potolkli ljutega sovražnika. Samo moja malenkost ima dokazanih in resnih stvari premnogo, katere so v stanu pomagati k razkrinkanju hudobnega klerikalizma. Pa o tem drugič kaj več. Prav iz srca me je razveselilo, da je vrli „Tovariš“ malo pokreal g. Petra in njegovo povest. O tej stvari bi se dalo še mnogo povedati. —

Oni sovražni duh klerikalizma preganjal je tudi mene. Gospodje so me razkričali po vaseh in po vseh hišah, da ne verujem v Boga i. t. d. Ko sem se nastanil v svojem stanovanju, so verne ženice skrivaj pogledavale pri oknu, kakšne malike imam obešene po stenah. Začudene pa so bile, videč podobe sv. Trojice in žalostne Matere Božje ter se prepričale, da so moji obrekovalci lagali.

Tako je, vidiš dragi prijatelj. Zdaj pa imam g. kaplana kateheta, pred katerim se lahko odkrijem, mož stori svojo dolžnost in respektuje učiteljstvo. Vso čast mu, kakor tudi č. g. župniku, ki je kaj prijazen gospod.

Jaz sem se tukaj že dobro privadil — a — postarati se ne mislim tu; potrpel bom kratak čas, ter se potrudil z mladeniško ljubeznijo v soli in zunaj šole, da pokažem svetu, kako zlobni so bili oni, ki so me preganjali.

Tovariš iz kamniškega okraja nam piše, da se popolnoma strinja s postopanjem „Učit. Tovariša“ napram „Pons asinorovecem“ ter nas pozivlje, da hodimo po tej poti tako krepko in odločno naprej. V enakem smislu se nam piše tudi iz ljubljanske okolice. Epour si mu ove.

Deželni šolski svet kranjski je opozoril šolska vodstva na J. Dimnikove „Pripovedke iz avstrijske zgodovine“ za šolarske knjižnice.

Načrt pravil

slovenskega učiteljskega društva za vojvodino Kranjsko.

A. Bistvo in sedež.

- § 1. To društvo je zveza učiteljstva na Kranjskem ter ima svoj sedež v Ljubljani.
B. Namen.

- § 2. Namen mu je:

Kranjsko učiteljstvo združiti v skladno celoto in jedinstvo in sicer
a) pri delovanju za njega vsestranski duševni in gmotni prospeh,
b) pri zboljšanju kranjskega šolstva.

- § 3. Svoj namen doseže:

- a) s prirejevanjem predavanj, koncertov in razstav ter s sklicevanjem shodov, pri katerih se razpravlja in sklepa o dolžnostih in pravicah učiteljstva, o vzgoji in pouku šolske mladine, kakor tudi
b) s pošiljanjem peticij in resolucij deželnim in državnim oblastvom ali zastopom,
c) z izdavanjem svojega glasila, knjig in tiskovin; z naročevanjem šolskih in drugih časopisov ter s svojo knjižnico,
č) s pobiranjem udnine.

C. Dobava in poraba denarnih pomočkov.

- § 4. Denarni dohodki so: a) Udnina, b) čisti dobiček društvenega glasila, dobiček, ki ga dajo od društva izdane in založene knjige, c) dohodki javnih predavanj, koncertov in razstav, č) darila in volila.

- § 5. Društveni dohodki se smejo porabljati le v društveni namen (§ 2). Prebitki, ako jih bode kaj, porabiti se smejo za učiteljski konvikt v Ljubljani.

Č. Udje.

- § 6. Udje so: a) pravi, b) častni, c) podporni.

- § 7. Pravi ud more biti:

- a) Vsak aktiven ali neaktiven učitelj(ica), kateri slušbuje (oziroma je služboval) na kranjskih šolah ali zavodih, za katere velja državni zakon z dné 14 vel. travna 1869.,
b) c. kr. okr. šolski nadzorniki tistih šol in
c) okrajna učiteljska društva na Kranjskem.
Vsak ud pa mora plačati 2 K letnine.

- § 8. Častnim udom imenuje občni zbor one osebe, katere so si pridobile za društvo, za šolstvo ali za učiteljstvo sploh posebnih zaslug.

- § 9. Podporni ud je tisti, kateri podpira društvo kakorkoli si bodi.

- § 10. Ude sprejema vodstvo, taisto pa sme tudi vsprejem odkloniti, ne da bi moralo zato razlogov navesti.

- § 11. Iz društva izstopi:

- a) kdor to odboru naznani,
b) kdor bi letnine ne plačal tekom 3 mesecev po opominu.

- § 12. (Ta § je jednak 9. & 10. §§ dosedanjih pravil.)

D. Občni zbor.

- § 13. Vsako leto — navadno mesca grudna — ima biti občni zbor. Isti sklepa veljavno, ako je razun sklepčnega širjega odbora (§ 28.) saj še 10 pravih udov navzočih.

- § 14. Občni zbor:

- a) sklepa pravoveljavno o stvaréh, katere se tičejo kranjskega šolstva in učiteljstva,
b) pretresuje predlagane nasvete (§ 15.),
c) voli 9 (devet) udov v odbor, od katerih pa mora najmanj 5 stanovati v Ljubljani ali nje najbližji okolici,
č) voli potrebno število delegatov za občni zbor „Zaveze“,
d) določuje porabo čistega dohodka,
e) imenuje častne ude,
f) določuje o društvenem glasilu,
g) prenareja društvena pravila,
h) sklepa o razdružitvi.

- § 15. Samostalni predlogi se morajo vsaj jeden mesec pred občnim zborom izročiti odboru, ta jih pa mora pravočasno razglasiti v društvenem glasilu. V nujnih in izvanrednih slučajih pa zadostuje, da se predlog vsaj 3 dni pred občnim zborom naznani predsedniku društva.

- § 16. Izredni občni zbor se skliče, kadar to odbor sklene, ali če zahteva to 10 pravih udov.

E. Splošne določbe.

- § 17. Vsak ud glasuje z jednim glasom. Društva izvršujejo glasovanje po svojem zastopniku, katerega pa morajo taista pred zborovanjem pismeno naznani odboru.

- Ako je zastopnik okr. društva ob enem tudi ud slovenskega učiteljskega društva za vojvodino Kranjsko, glasuje z dvema glasoma.
- § 18. Za preuredbo pravil je treba treh četrtin glasov izmed navzočih. Za razdružitev pa tri četrtine vseh pravih udov.
- § 19. Ako občni zbor ni sklepčen, opravljajo dosedanji funkcionarji do naslednjega občnega zbora društvena opravila. Drugi občni zbor pa je sklepčen, ne oziraje se na število navzočih udov.
- § 20. Prepire med društveniki vsled društvenih razmer razsoja brez priziva izbrano razsodišče, v katero voli vsaka stranka po jednega zastopnika, odbor pa imenuje predsednika.
- § 21. Kadar društvo neha, pripade vse njegovo premoženje „društvu za zgradbo učiteljskega konvikta“, ali če tega ni, pa društvu, katero stopi na njegovo mesto.
- F. Vodstvo.
- § 22. Vse društveno delovanje izvršuje vodstvo.
Vodstvo obstoji iz
- a) ožjega in
  - b) iz širšega odbora.
- § 23. Ožji odbor ima 9 udov, katere voli občni zbor (§ 14. c).
- § 24. V širšem odboru so poleg ožjega odbora še predsedniki (oziroma njih pooblaščenci) onih okraj učitelj. društev, kateri so udje slov. učiteljskega društva za vojvodino Kranjsko.
- § 25. Širši odbor
- a) voli predsednika, podpredsednika, tajnika, blagajnika, urednika in knjižničarja. Ostali odborniki nadomestujejo po potrebi koga izmed funkcionarjev;
  - b) se posvetuje o potrebah, tičočih se vsega kranjskega učiteljstva, sploh o važnejših stanovskih stvareh,
  - c) določa kraj, čas in dnevni red občnemu zboru.
- § 26. Ožji odbor
- a) opravlja nujne in tekoče stvari,
  - b) določa kraj, čas in dnevni red sejam širšega odbora.
- § 27. Ožji odbor je sklepčen, ako je navzočih 5 odbornikov.
- § 28. Širši odbor je sklepčen, ako je navzočih 5 odbornikov ožjega odbora in vsaj še 3 zastopniki okrajnih učiteljskih društev (§ 24.).
- § 29. Urednik je odgovoren občnemu zboru.
- § 30. Blagajnik je zajedno upravnik glasila.
- § 31. Kadar je predsednik zadržan, nadomestuje ga podpredsednik.
- § 32. Vsako društveno listino podpišeta predsednik in tajnik, kadar se pa listina tiče društvenega denarja, tedaj tudi blagajnik.
- G. Glasilo.
- § 33. Društveno glasilo je „Učiteljski Tovariš“. Udje ga dobe 2 K ceneje kakor neudje.

Uradni razpisi učiteljskih služeb.

Št. 2031

o. šol. sv. Na jednorazrednici na Planini se razpisuje v stalno nameščenje služba učitelja s 450 gld. na leto.

Prošnje do 25. grudnia.

C. kr. okrajni šolski svet v Postojini, dne 28. listopada 1896.

Št. 933

o. šol. sv. V črnomeljskem šolskem okraji razpišejo se naslednje učiteljske službe v stalno ali začasno nameščenje:

1.) Služba učitelja-voditelja na jednorazrednici na Preloki z letno plačo 500 gld. doklado 30 gld. in prostim stanovanjem.

2.) Služba učitelja-voditelja na jednorazrednici v Grūbljah z letno plačo 450 gld. doklado 30 gld. in prostim stanovanjem.

3.) Provizorična služba učitelja na štirirazrednici v Metliki z letno plačo 360 gld. in prostim stanovanjem.

Prošnje vlagati je do 25. grudnia t. l. pri c. kr. okrajnem šolskem svetu v Črnomlji.

C. kr. okrajni šolski svet v Črnomlji, dne 26. listopada 1896.

Št. 1390

o. šol. sv. Na jednorazrednici v Gornjih Sušicah pri Toplicah razpisana je služba učitelja-voditelja z dohodki IV. plačilnega razreda, doklado 30 gld. in prostim stanovanjem v stalno oziroma začasno nameščenje.

Prošnje naj se vlagajo do konca grudna t. l. pri c. kr. okrajnem šolskem svetu v Rudolfovem. C. kr. okrajni šolski svet v Rudolfovem, dné 23. listopada 1896,

Št. 812

o. šol. sv. Izpraznjeno mesto učitelja-voditelja na jednorazrednici v Blagovici s prijemki IV. plačilnega razreda poslovno doklado letnih 30 gld. in prostim stanovanjem je popolniti stalno, eventuelno tudi začasno. Prošnje je tusem poslati do 28. t. m.

C. kr. okrajni šolski svet v Kanniku, dné 8. grudua 1896.

Listnica. Tovariši! Ta mesec se bodo vršili občni zbori „čitalnic“, raznih bralnih in drugih društev. Prosimo, zahtevajte pri vseh teh zborovanjih, da se naroče na naš list. Skrbite, da bodo naročniki našemu listu tudi krajni šolski sveti, šole in vplivni rodoljubi. Zahtevajte tudi po vseh gostilnah in kavarnah, v katere zahajate „Učiteljskega Tovariša“. Naša skrb bodi, da pride naš list med narod, da ta zvé, po čem težimo. Prijatelji in somišljeniki naši pa skrbite tudi, da se z novim letom naroče na „Učit. Tov.“ tudi tiste tovarišice in tovariši, ki do sedaj niso dobivali našega lista. Čim bolj bode „Učiteljski Tovariš“ podpiran gmotno, tembolj odločno in odkrito bodedo govorili v njem. Črne oblake, ki se že dlje časa zbirajo nad našim stanom, moramo razgnati in to čim preje, da ne bode prepozno. V ta namen je pa treba sloge, edinosti, požrtvovalnosti in vstrajnosti. Torej le naprej, vedno bolj naprej!

Slavnim c. kr. okrajnim šolskim svetom: Z novim letom bodedo uradne razpise učiteljskih služeb računali po 15 kr. petit-vrsta. Neplačanih inseratov ne bodedo vsprejemali.

Gospodu dopisniku iz krškega okraja: Tudi mi se strinjamo z Vami; pridite torej k občnemu zboru dné 29. t. m.; sploh bi bilo prav, da pride čim večje število naših somišljenikov k zborovanju, ker — kakor vse kaže — utegne biti jako zanimivo in značilno za slovensko učiteljstvo.

Č. g. M. E., župnik v S.: Vrnjeno 23. številko našega lista z opazko: „wird nicht angenohmen“ smo prejeli. — G. dr. J. B., zdravnik na Dunaju: Vaš zanimivi spis bodedo nadaljevali pri prvej priliki; prosimo lepo, blagovolite imeti potrpljenje z nami; zadnji čas se nam je nakopičilo toliko tvarine, da smo zaradi pretesnega prostora vedno ž njo v zadregi; z druge strani nas pa zopet jako veseli, da se je slovensko občinstvo in učiteljstvo jelo tako navduševati za naš list. — G. J. C., meščanski učitelj na Dunaju: „Kulturne slike iz Kranjskega“ pozdravljamo od sreca; prosimo, le pošljite jih; G. dopisnik iz Štajerske: Kakor vidite, smo nekaj uporabili, drugo smo morali pa odložiti na prihodnjo številko. Priporočamo se Vam tudi v prihodje; posebno nas veseli, da nameravate na Štajerskem nabirati naročnikov na naš list. — G. F. Š., cand. iur. na Dunaju: V to številko ni bilo mogoče, v prihodnjo pa gotovo. Vaša izjava, da smemo računati na simpatije visokošolcev do učiteljstva in njegovega poklica, nas je zelo zelo razveselila, tembolj, ker smo učitelji do novejšega časa delovali na ljudsko-šolskem polju nekako osamljeni, brez zaslombe, brez podpore in pomoči tudi od tistih činiteljev našega naroda, ki bi morali biti poklicani, računati z učiteljstvom. Podpora slovenskih akademikov, kot bodočih voditeljev našega naroda, nam daje tolažbo, da smemo i slovenski učitelji upati na boljšo bodočnost; zato: „Bog živi slovenske visokošolce in vse prijatelje slovenskega učiteljstva!“ — Vsem prijateljem in sovražnikom našim: Vesele praznike in srečno novo leto!

Vabilo na naročbo.

„Učiteljski koledar“

s točnim šematizmom izide ta mesec v založbi Goriške tiskarne.

— Cena lično vezanemu koledarju bo 1 gld. 40 kr. s poštnino

vred. — Denar je pošiljati že naprej Goriški tiskarni

Andrej Gabršček v Gorici.

Vabilo

I. k občenemu zboru „Društva za zgradbo učiteljskega konvikta“, ki bode dné 28. t. m. ob 6. uri zvečer v klubovi sobi „Národnega doma“ (pri glavnem urodu na levo) s sledečim vsposedom: 1.) Predsednikov ogovor. — 2.) Tajnikovo poročilo. — 3.) Blagajnikovo poročilo. — 4.) Poročilo pregledovalcev računa. — 5.) Razgovor o konviktu. — 6.) Volitev odbora. — 7.) Volitev pregledovalcev računa za leto 1897. — 8.) Predlogi in nasveti.

II. k „Žumrovemu večeru“, kojega priredi „Slovensko učiteljsko društvo“ v čast svojemu odlikovanemu predsedniku dné 28. t. m. ob 8. uri zvečer v mali dvorani (prvo nadstropje) Narodnega doma. Poročal bode pri tem večeru g. Ljudevit Stiasny, učitelj v Radóvljici, „O ljudskem šolstvu na Ruskem“ in „Vserossijskaja vystavka v Nižnjem Novgorodu“. Prijatelji slavljena in slovenskih učiteljev dobro došli!

III. k občenemu zboru „Slovenskega učiteljskega društva“, ki bode dné 29. t. m. ob $1/2$ 9. uri dopoldne v mali dvorani (prvo nadstropje) Narodnega doma s sledečim vsposedom: 1.) Predsednikov ogovor. — 2.) Tajnikovo poročilo. — 3.) Blagajnikovo poročilo. — 4.) Poročilo pregledovalcev računa. — 5.) Poročilo o dohodkih za „Cesar Franc Jožefovo ustanovo za učiteljske sirote na Kranjskem.“ — 6.) Poročilo urednika društvenega glasila. — 7.) Poročilo o prošnji kranjskega učiteljstva na veleslavni deželni zbor za zboljšanje gmotnega stanja. (Poročevalec g. Luka Jelenc). — 8.) Osnovanje „deželnega učiteljskega društva“. (Poročevalec g. Janko Likar). — 9.) Volitev pregledovalcev računov. — 10.) Volitev delegatov za prihodnje zborovanje „Zaveze“. — 11.) Volitev odbora. — 12.) Samostalni predlogi.

K mnogobrojni udeležbi vabita društvenike in prijatelje slovenskega učiteljstva odbora „Društva za zgradbo učiteljskega konvikta“ in „Slovenskega učiteljskega društva.“

Spominjajte se „učiteljskega konvikta“ pri raznih prilikah in zborovanjih!

«Učiteljski Tovariš» izhaja na 1 poli male osmerke 1. in 16. dan vsakega meseca; ako je pa na ta dan nedelja ali praznik, izide dan poprej ali pa dan pozneje. — List stoji za vse leto 3 gld., za pol leta 1 gld. 50 kr. Udje «Slovenskega učiteljskega društva» plačajo na leto 2 gld. naročnine in 1 gld. udnine.

Spisi naj se blagoizvolijo pošiljati uredništvu v Ljubljani, Šubičeve ulice št. 3; naročnino pa prejema gospod A. Kecelj v Ljubljani na Kongresnem trgu št. 2.

Vse pošiljatve naj se pošiljajo franko. Inserirati po dogovoru.